

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง ปรีศนาชนวนพินิจ

ครูผู้สอน

ครูธีรสุด

ฉำทรัพย์

ครูแรมเดือน

บุญชู

ปริศนาชวนพิณิจ

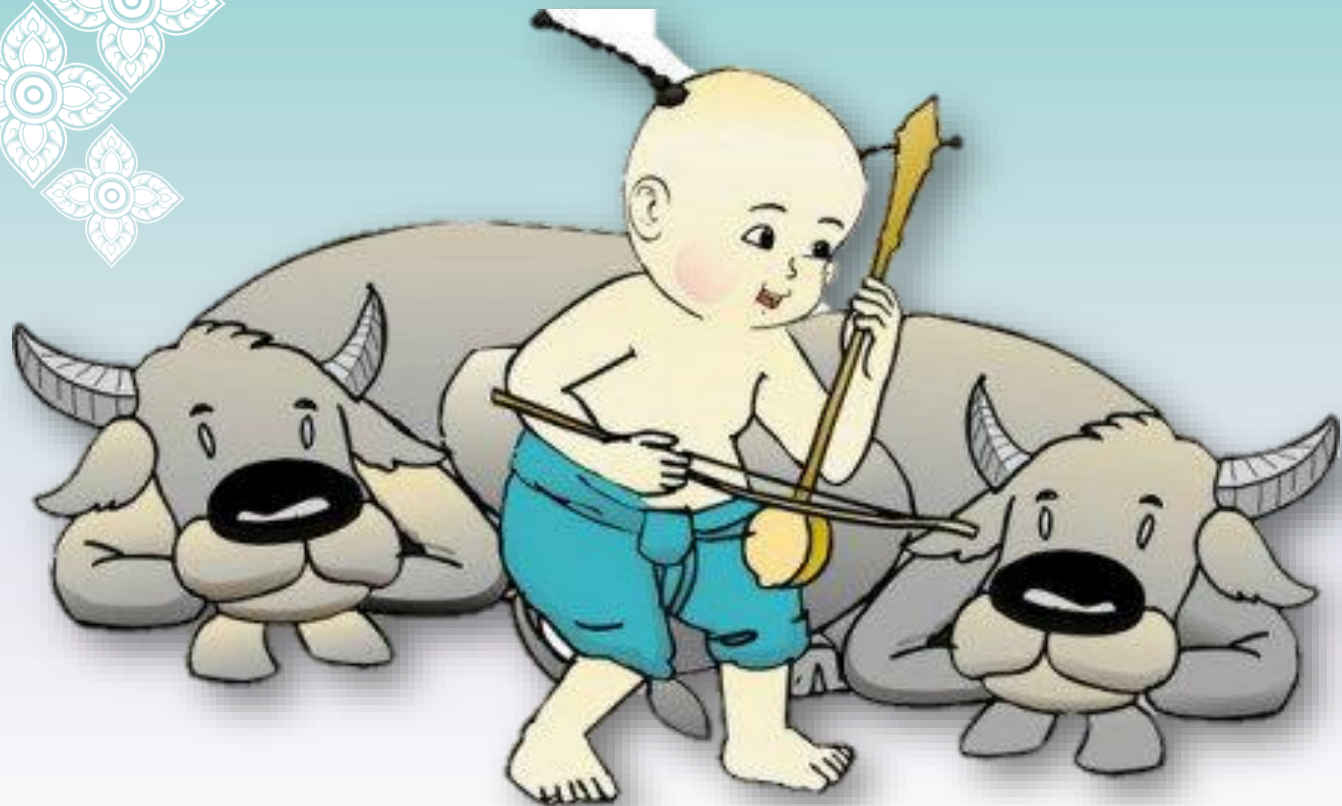

จุดประสงค์การเรียนรู้

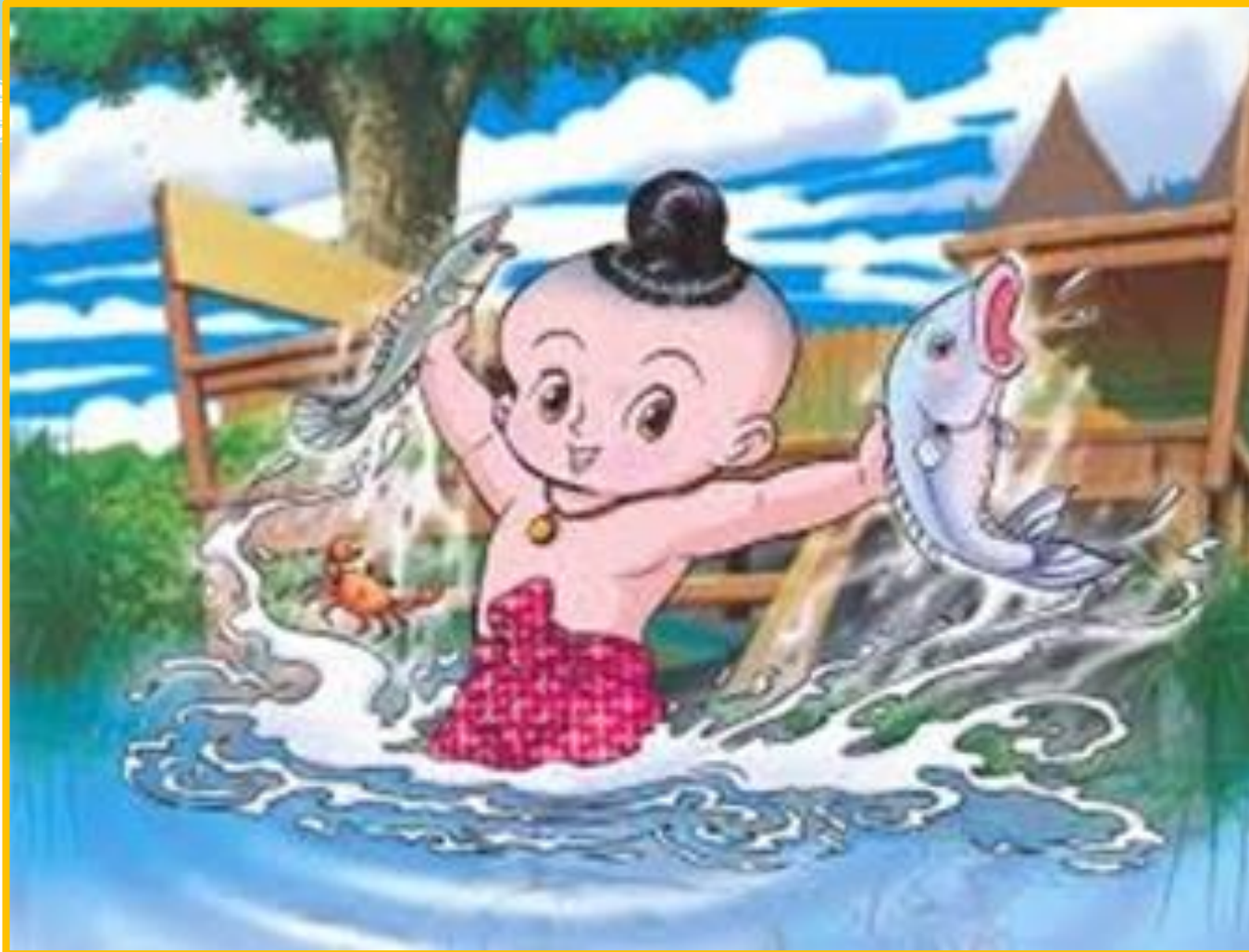
๑. วิเคราะห์ข้อคิดจากสำนวนได้
๒. บอกการนำสำนวนไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
๓. เห็นคุณค่าของการใช้สำนวนให้ถูกต้องตามความหมาย
๔. นำสำนวนมาใช้เป็นแนวคิดในชีวิตประจำวัน

ชวนคิด พิณิจสาร

สี่ขอให้ความฟัง
หมายถึง แนะนำ หรือสั่ง
สอนคนปัญญาที่บ มักไม่
มีประโยชน์ เสียเวลา

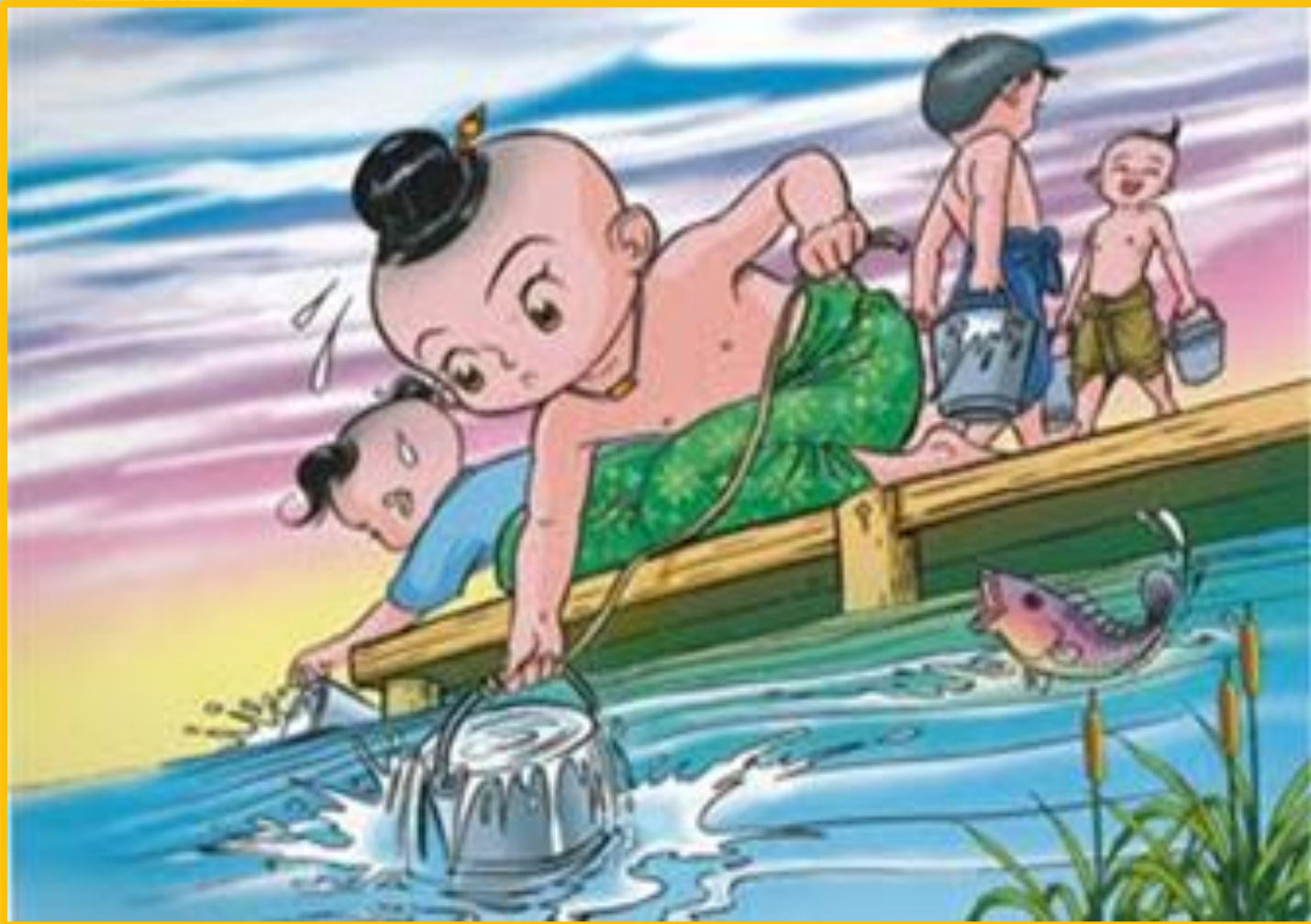
ชวนคิด พิณิจสาร

จับปลาสองมือ

หมายถึง การทำสิ่งที่ยาก
พร้อม ๆ กัน ทำให้
ล้มเหลวทั้งสองอย่าง

ชวนคิด พิณิจสาร

น้ำขึ้นให้รีบตัก

หมายถึง เมื่อมีโอกาสดี
มาถึงให้รีบทำหรือรีบคว้าไว้

ชวนคิด พิณิจสาร

ชี้โพรงให้กระรอก

หมายถึง เมื่อบอกคนที่ชอบทำอะไรก็ตามที่มีนิสัยเดิม ๆ อยู่ หากบอกหรือชี้ให้เห็นช่องทาง ก็จะทำทันที

ชวนคิด พิณิจสาร

จับปูใส่กระด้ง

หมายถึง การพยายามดูแล
และทำให้เด็กหลาย ๆ คนที่
ซุกซนอยู่ไม่นิ่ง ให้อยู่กัน
อย่างเป็นระเบียบ

ชวนคิด พิณิจสาร

มือไม่พาย

เอาเท้าราน้ำ

หมายถึง ไม่ช่วยทำงาน

แล้วยังขัดขวางให้งาน

ดำเนินไปได้ยาก

ชวนคิด พิณิจสาร

รำไม่ดีโทษปี่

โทษกลอง

หมายถึง คนทำผิดหรือทำ
ไม่ดี ไม่โทษตัวเอง แต่โทษ
ผู้อื่น

ชวนคิด พิณิจสาร

“นักเรียนเคยใช้สำนวนหรือเคยเห็น
การใช้สำนวนจากสื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
อย่างไรบ้าง”

ทบทวนความหมาย

สำนวน / คำพังเพย

สำนวน

น. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าว
สืบต่อกันมาช้านานแล้ว
มีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น
รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ
น้ำเซียวอย่าขวางเรือ.

(ส.; ป. สุภาสิต ว่า ถ้อยคำที่กล่าวดีแล้ว).

พังเพย

น. ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าว
สืบต่อกันมาช้านานแล้ว **โดย**
กล่าวเป็นกลาง ๆ เพื่อให้ตีความ
เข้ากับเรื่อง เช่น กระท่ายตีนตุ่ม.

สำนวน

สำนวน

คำที่มีความหมายไม่ตรงตัวอักษร
หรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่

สุภาษิต

จุดมุ่งหมาย
เพื่อสอนให้ปฏิบัติ
มักมีคำว่า
“อย่า” ให้ “ต้อง”

คำพังเพย

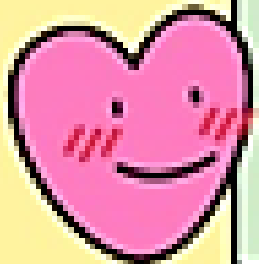
กล่าวถึง หรืออธิบาย
เพื่อเปรียบเทียบ
การกระทำ พฤติกรรม
ปรากฏการณ์ทั่วไป

สุภาชิต

สอนให้ทำ

คำพังเพย

เปรียบเทียบให้คิด

สุภาษิต

สังเกตคำว่า "อย่าให้ต้อง"

อยู่บ้านทำงานอย่านั่งดูดา
ย
ปั่นวุ้นปั่นควายให้ลูกทำงานเล่น

เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

น้ำขึ้นให้รีบตัก

เข้าเถื่อนอย่าลืมพธำ

ปิดทองหลังพระ

คำพังเพย

ผักชีโรยหน้า

เส้นผมบังภูเขາ

ยกตนข่มท่าน

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คนให้ศึกษา
ใบความรู้และแต่ละกลุ่มเลือกเปิดแผ่นป้ายจำนวน
ปริศนากลุ่มละ ๑ แผ่นป้าย (มีต่อ)

ลงมือทำ จดจำได้

และวางแผนร่วมกันตั้งนิทานที่เกี่ยวข้อง
กับสำนวนจากป้ายปริศนาเมื่อเสร็จเลือก
ตัวแทนเพื่อเล่านิทานให้เพื่อนในห้องฟัง

ใบความรู้ สำนวนไทย

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง สำนวน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ปริศนาชวนพินิจ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง เกลาความคิดด้วยคำคม
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท ๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความหมายของสำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงด้วยความคมคายสละสลวย ใช้พูดสื่อสารกันมี ความหมายเป็นนัย กิน ความลึกซึ้ง มักเป็นคำเปรียบเทียบ

คำพังเพย หมายถึง ถ้อยคำที่แสดงความจริง ไม่ได้สอนโดยตรง

สุภาษิต หมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวเป็นทำนองให้ข้อคิด คติ สั่งสอน เพื่อให้กระทำ ความดี

โดยทั่วไปสำนวนไทย จะมีความหมายโดยนัย เป็นลักษณะความหมายเชิงอุปมา เปรียบเทียบ จะไม่ แปลความหมายตรงตามตัวอักษร จึงฟังแล้วมักจะ ไม่ได้ความหมาย ของตัวมันเอง ต้องนำไปประกอบกับ บุคคล กับเรื่อง หรือเหตุการณ์จึงจะได้ความหมาย เป็น คติ เตือนใจเช่นเดียวกับคำที่เป็นสุภาษิต

ภาพปริศนา
เรื่องสำนวน

ชวนคิดช่วงท้าย

นักเรียนคิดว่าสิ่งที่สำคัญ
ในการเลือกสำนวนไปใช้คืออะไร

คำไหนใช้ถูก

ไอศถ

ไอศท

โอสถ

- (๑) [โอสถ, โอสถละ-] น. ยาแก้โรค, ยารักษาโรค (ป. โอสถ, โอสธ; ส. เออาษธ).
- (๒) น. เครื่องยา (ป. โอสถ, โอสธ; ส. เออาษธ).
- (๓) น. ในราชาศัพท์ใช้ตลอดจนถึงยาสูบและบุหรี เช่น พระโอสถเส้น พระโอสถมวน. (ป. โอสถ, โอสธ; ส. เออาษธ).

ยาพาราเซตามอล : นายธีรสุด ฉำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม>
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

สุภาษิตพระร่วง (๑)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

